

grófnő) kieszközölte III. Napoleon császár parancsát, hogy ott a Nagy Opera adja elő T.-t; az operaigazgató, ismerően a főúri közönségének igényeit, nagy balletet kért Wagnertől, a ki az I. felvonás elejét drámaiabbá és látványosabbá tette, de a többiben is tett némi változtatást. Az új szövegrészeket Várady Sándor fordította le; azóta felváltva adja operaházunk a mű kétféle alakját. — (A rég elavult, félszázados magyar szöveg helyett e sorok írója 1916-ban új fordítást készített, de amely csak kéziratban maradt.) — Operaházunk dicső estéinek emlékét idézzük fel, ha a lefolyt, majdnem félszázad alatt fellépett elsőrangú művészek névsorát adjuk, akik a „Tannhäuser”-ban felléptek; címszereplők: De Grach Gyula, Perotti Gyula, Ritterhaus Alfréd, Ernst Henrik, (ennek a nagy művésznak azonban már lehasnyalott a csillaga, mikor hazajött 1895 elején), Broulik Ferenc, Larizza Vincenzo, Burián Károly, Anthes György (63-szor), Slezák Leó, Van Dyck Ernő, Székelyhidny Ferenc; legújabb szereplő Závodszy Zoltán. — Erzsébet alakítói többek közt: Schroeder Hanfstängel Mária, Vasquez grófné, Diósyné Handel Berta, Rossini Paolina, Krammer Teréz, Sedlmayr Zsófia, Szamosi Elza, Medek Anna, Bihói Zóra, Bodó Erzs. — Venus: Maleczkyné, Dévai Janka, Kaczér Margit, Vasquezné, Krammer Teréz, Ney Hermin, Medek Anna, Sebeők Sári, Záborszky Ilona, Dömötör Ilona: legújabbban Walter Rózsi, — Wolfram szerepében: Takáts Mihály remekelt 114-szer. Utóda Palló Imre lett. — Örgróf: Venczell Béla. — Pásztorfiu: Goda Gizella. — Budapesten még a Népopera is előadta T.-t; bemutatta 1913 dec. 4-én. Személyei: Herman örgróf: Bihar Sándor, Erzsébet: Murányi Erzsébet, Tannhäuser: Jadlowker Hermann, Wolfram: Gábor Arnold, Walther: Arányi Dezső, Biterolf: Pajor Ödön, Heinrich: Huszár. — Reinmar: Mátrai Ernő, Venus: Ábrányi Emilné Várnay Rózsi, Pásztorfiu: Sebők Ilona, 4 apród: Sándor Mariska, Legard Adél, Ney M., Sebők Ilona; Karnagy: Reiner Frigyes; rendező: Mérei Adolf. — Vidéken a halhatatlan emlékű Krecsányi Ig-

nác érdeme az első T. előadás: Temesvárott mutatta be, 1904 márc. 5-én. Személyei voltak: Örgróf: Vajda Alfréd, Erzsébet: Andai Blanka, Tannhäuser: Mihályi Ernő, Wolfram: Környei Béla (a későbbi hőstenor), Walther: Ternyei Lajos, Venus: Perényi Margit, Pásztorfiu: Kállay Lujza. — Érdekesnek tartjuk a T. néhány külföldi bemutató előadásának napját közölni: Bécs, Thalia-Theater 1858 szept. 2. — Berlin, 1856 jan. 7., 50. előad. 1907 aug. 26. 600. pedig 1916 aug. 24. — Párizs, 1861 márc. 13. Hires est: megrendelt füttyülők és zajongók tették lehetetlenné, hogy a Nagy Opera műsorán fennmaradjon. Az idő mégis megérlelte a gyümölcsöt: u. o. 1895 május 13-án a mű akkora sikert aratott, hogy 1909 aug. közepén már 200. előadásával jubilálták. — Róma valószínűleg már régen ismerte, mikor az Apollo-színház itt 1886 áprilisban színrehozta. — Prága is Neumann Angelo híres német operájából, ha nem előbből, ismerte már a T.-t, mikor a cseh nemzeti Divadlo 1889 elején bemutatta. — Madrid, Moszkva 1890 márciusában adta először.

(Kereszty István.)

Tanoda. A színészakadémia egykori elnevezésének: a Színitanodának, még 1885 táján szokásos rövidítése. (Lásd: Magy. Kir. Színművészeti Akadémia.)

Tantième (fr. — tantjém) a. m. — írói tiszteletdíj, a szerző percentes részesedése a teljes bevételből. Az írói-díj Magyarországon eredeti daraboknál az előadás bruttó bevételének a tíz százaléka. Kivétel a Nemzeti Színház, amely arra való tekintettel, hogy siker esetén sem játszhatja a darabot annyiszor, mint a többi színház, az első három előadás után harminchárom százalékot fizet, vagyis három előadás után egy előadás egész bruttóbevételét, a negyedikről kezdve a szokásos tíz percentet. A fordításért vagy fix összeget kap a fordító, vagy operettfordításoknál a bruttó bevétel 1 százalékát esténként. — Vidéki színpadoknak pedig fix összegért adják el az ügynökségek a pesti színházak műsordarabjait. (A T. eszméje Holbein Franz (L. o.) bécsi burgszínházi